

درباره فیلم

استیفن میولحال

ترجمه‌ی ناصرالدین علی تقویان

نشر قصیده‌سرا، ۱۳۸۶

کتاب «درباره فیلم» از آن دست کتاب‌هایی است که به سینما از دریچه‌ی فلسفه نگاه می‌کند. این نگاه با تمرکز بر مجموعه‌ی فیلم‌های «بیگانه» و برخی دیگر از فیلم‌های کارگردانان‌شان، بخشی از کلیت رسانه‌ی سینما را برای تأمل فلسفی برمی‌گزیند؛ چرایی این‌گزینه‌ش در متن کتاب آمده است. از طرف دیگر این نگاه از دریچه‌ی چشمان فیلسوفی شکل گرفته است که خود پیرامون پرسش‌های ناشی از فیلم‌های مورد بحث، صاحب‌نظر است.

مترجم کتاب اشاره می‌کند که این اثر بی‌آنکه بدون میانجی درگیر مناقشات پیرامون نسبت میان فلسفه و سینما شود، در عمل و در یکایک ارکان خود این نسبت را نه تنها بازآفرینی بلکه تبیین می‌کند.

ادعای کتاب در پرده آن است که فلسفه برای بهره‌گیری در گفت‌وگوهای موجود درباره‌ی فیلم‌های خاص و رسانه‌ی سینما که نقشی عمده در فرهنگ عمومی معاصر دارند، سخن‌های بسیاری دارد. ندای فلسفه با آهنگی متمایز از نظریه‌ی فیلم و مطالعات فرهنگی، برای آنکه شنیده شود، نیاز و اشتیاقی به خاموش کردن ندهای دیگر نمی‌بیند.

کتاب در چهار بخش استوار شده است که هر بخش به یکی از فیلم‌های مجموعه‌ی بیگانه پرداخته است، و در عین حال نگاهی به کارهای دیگر کارگردانان نیز دارد.

در بخش نخست تحت عنوان «پسر کین، دختر قایل: بیگانه ریدلی اسکات» دریافت نویسنده از منطق بنیادین جهان بیگانه به نحوی کمابیش کامل نشان داده می‌شود.

بخش دوم با عنوان بچه درست کردن: بیگانه‌های جیمز کامرون، بخش سوم با عنوان «سیستی شیون: بیگانه دیوید فینچر»، و بخش چهارم تحت عنوان «مادر هیولا: تجدید حیات بیگانه ژان پی‌یر ژونه» ارائه شده است.

نویسنده سپس به مسائل و امکانات هنری و انگیزه‌ها و مقاومت‌هایی که این فیلم‌ها به کارگردانان پس از ریدلی اسکات بار می‌کنند، می‌پردازد. بخش چهارم به تجدید حیات بیگانه در حکم نتیجه‌گیری و پایان‌بندی کتاب است. این بخش، خود به آگاهانه‌ترین شکل تأملی بر میزان توانایی از سرگیری کامیابانه‌ی چنین مجموعه‌ای است. از این رو استمرار مجموعه را به پرسش می‌گیرد، در عین حال به این هم اشاره می‌کند که پتانسیل آن برای استمرار می‌تواند پیگیرانه‌ترین تلاش‌ها را (برای نمونه در بیگانه) برای به پایان رساندن یا ستاندن امکانات روایی آن زنده نگاه دارد.

کتاب در عین دشوارخوانی، فاخر و پرمغز است. مترجم در ترجمه‌ی این کتاب با دشواری دوگانه‌ای روبه‌رو بوده است. از یک سو با اینکه کتابی فلسفی است اما به لحاظ سبک ویژه نگارش نویسنده می‌توان آن را اثر ادبی نیز به شمار آورد. برقراری تعادل میان ترجمه‌ی اثری فلسفی که اصلی‌ترین دغدغه‌اش انتقال درست معنا است از یک سو و ترجمه‌ی اثر ادبی که انتقال شک و صورت نیز در آن مهم است از سوی دیگر کاری دشوار بوده است. مترجم تلاش کرده است شکل و صورت متن اصلی کتاب، از برخی جهات مانند درازای جملات و پیچیدگی آنها به یکسان منتقل شود، اما در موارد دیگر به انتقال معنا و مفهوم بیشتر توجه شده است.

کتاب با شمارگان ۱۵۰۰ نسخه به قیمت ۲۴۰۰ تومان به چاپ رسیده است.